

Michael Grade

Cadeirydd

Ebost: Michael.grade@ofcom.org.uk

23 Hydref 2023

Drwy ebost

Annwyl Delyth,

Diolch i chi am eich llythyr dyddiedig 12 Hydref 2023 ac am y cyfle i ymddangos gerbron y pwyllgor. Fel y dywedais yn ystod y sesiwn, byddai wedi bod yn well gennyf gael bod yn bresennol ochr yn ochr â'm cydweithwyr - gobeithio y gellir trefnu hynny ar gyfer y tro nesaf.

Nodaf yr ymatebion i'ch cwestiynau isod, gan obeithio y byddant o ddefnydd i chi. Er hwylustod, rwyf wedi cynnwys pob ymholiad fel is-bennawd.

Effaith y Bil Cyfryngau Drafft ar ddarlledu yng Nghymru

Mae pwerau Ofcom mewn perthynas â'r defnydd o'r Gymraeg gan ddeiliaid trwyddedau radio masnachol yn gyfyngedig. Ar hyn o bryd, mae trwyddedeion yn gwneud ymrwymadau ar gymeriad gwasanaethau fel rhan o broses gystadleuol o wneud cais am drwydded. Mae Ofcom wedyn yn gosod rhwymedigaethau trwydded, sy'n adlewyrchu'r ymrwymadau hyn.

Mae newidiadau i drwyddedu radio masnachol yn fater o bolisi'r Llywodraeth. Cafodd polisi'r Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon i symleiddio trwyddedu radio masnachol ei adlewyrchu yn ymateb yr Adran dros Dechnoleg Ddigidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon i'r [Adolygiad Sain a Radio Digidol](#) ac wedyn, yn y Bil Cyfryngau. Mae'r **Nodiadau Esboniadol** a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig ochr yn ochr â'r Bil Cyfryngau drafft yn cynnwys, ym mharagraff 14, crynodeb o'r newidiadau arfaethedig o ran rheoleiddio gwasanaethau radio. Rydym yn deall y byddai'r darpariaethau drafft hyn yn golygu na fyddai swyddogaeth statudol mwyach i Ofcom reoleiddio cymeriad gwasanaeth y gorsafedd masnachol lleol, a mater i'r darparwyr gwasanaeth fydd penderfynu a ydynt am ddarlledu yn Gymraeg.

Mae'n werth nodi bod saith o'r naw gorsaf radio cymunedol yng Nghymru sy'n cael eu trwyddedu gan Ofcom yn darlledu cynnwys yn Gymraeg, ac mae un ohonynt, sef

Bro Radio, sydd ar gael ym Mro Morgannwg a'r ardal gyfagos hefyd ar gael ar DAB erbyn hyn.

Mae'r BBC hefyd yn darparu dau wasanaeth Cymraeg, sef Radio Cymru a Radio Cymru 2. O ran yr olaf o'r rhain, rydyn ni'n ymgynghori ar hyn o bryd ynghylch yr effaith ar gystadleuaeth yn sgil y cynigion i ymestyn nifer yr oriau Cymraeg gwreiddiol a gynigir gan BBC Radio Cymru 2 fel ei fod yn dod yn Wasanaeth Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig yn ei rinwedd ei hun.¹

O ran sianeli teledu darlledu gwasanaeth cyhoeddus, bydd y Bil Cyfryngau hefyd yn cyflwyno gofynion newydd sy'n cydnabod pwysigrwydd ieithoedd rhanbarthol a lleiafrifol, gan gynnwys y Gymraeg, wrth ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus.

Ystyried yr hawliau i ddarlledu chwaraeon

Ein rôl yn y drefn Digwyddiadau Rhestredig, yn bennaf, yw asesu ceisiadau gan ddarlledwyr am ganiatâd i ddarlledu digwyddiadau rhestredig (mewn amgylchiadau lle mae angen ein caniatâd). Rydyn ni'n penderfynu a ddylid rhoi ein caniatâd drwy gyfeirio at feini prawf a nodir yn ein Cod, sy'n canolbwyntio ar y ffordd y cafodd hawliau eu caffael, a gall hefyd fynnu ein bod yn ystyried a oes cyfyngiadau ar ddarlledwr o ran sut mae'n sicrhau bod darpariaeth ar gael.

Nid ydym yn cymeradwyo cynlluniau darpariaeth y darlledwyr nac ychwaith yn penderfynu pa ddigwyddiadau y dylid eu rhestru. Mater i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yw hyn. Am y rheswm hwn, mae ein hymchwil hyd yma wedi canolbwyntio ar ddeall newidiadau i'r farchnad hawliau yn hytrach na'r berthynas rhwng cynulleidfaoedd a rhai chwaraeon.

Yn 2022 fe wnaethom gomisiynu a chyhoeddi adroddiad gan Ampere Analysis a oedd yn edrych ar dueddiadau a deinameg yn y sector darlledu chwaraeon. Roedd hyn yn cynnwys adran a oedd yn edrych ar dueddiadau o ran arferion gwyllo cynulleidfaoedd chwaraeon a digwyddiadau rhestredig.

Mae'r adroddiad uchod yn rhoi cipolwg ar y tueddiadau a'r newidiadau a welwyd ar draws y farchnad hawliau chwaraeon yn ystod y blynyddoedd diwethaf, gan gynnwys rôl darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus, sydd wedi newid. Mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus wedi parhau i fuddsoddi'n gyson mewn chwaraeon yn ystod y blynyddoedd diwethaf, yn bennaf drwy ganolbwyntio ar Ddigwyddiadau Rhestredig. Fodd bynnag, mae nifer o heriau yn wynebu darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus a allai effeithio ar eu gallu i gystadlu am hawliau chwaraeon.

¹ [Ymgynghoriad: Cynigion y BBC ar gyfer BBC Radio Cymru 2 - Ofcom](#)

Mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn wynebu cyfyngiadau cyllidebol, boed hynny o ganlyniad i rewi ffi'r drwydded neu ostyngiad yn y farchnad hysbysebu, ac mae chwyddiant mewn costau cynhyrchu yn gwaethygu hyn. Gall hawliau chwaraeon fod yn ddrud, a gallai'r cyfyngiadau hyn ar y gyllideb fod yn effeithio ar allu darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus i gystadlu am y pecynnau hawliau hyn. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus hefyd wedi wynebu cystadleuaeth gan sefydliadau cyfryngau byd-eang newydd sydd â diddordeb mewn ehangu i'r farchnad chwaraeon, gan gynnwys gwasanaethau ar-lein a ffrydio. Mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus wedi wynebu cystadleuaeth yn y farchnad hawliau chwaraeon gan ddarparwyr teledu drwy dalu, fel Sky neu BT Sport. Felly nid yw hon yn her newydd, ond mae'n sicr yn dod yn fwy difrifol.

Trwyddedu a gwariant Sianel 3

Ym mis Gorffennaf 2013, fe wnaethom gyhoeddi ein penderfyniad i greu trwydded ar wahân i Gymru ar gyfer cyfnod y drwydded rhwng 1 Ionawr 2015 a 31 Rhagfyr 2024. Bryd hynny, fe wnaethom hefyd gyhoeddi datganiad ar ein hadolygiad o gwtâu rhaglenni rhanbarthol ledled y Deyrnas Unedig. Mewn perthynas â Chymru, ac ar ôl ymgynghori, fe wnaethom benderfynu cynnal y rhwymedigaethau presennol o ran munudau newyddion rhanbarthol a'r rhwymedigaethau trwydded heb fod yn newyddion. Ar gyfer newyddion rhanbarthol, gwelsom fod y cwota presennol yn cynrychioli cydbwysedd priodol rhwng darparu gwasanaeth Sianel 3 cynaliadwy a diwallu anghenion cynulleidfaoedd. Ar gyfer rhaglenni heb fod yn newyddion, fe wnaethom nodi nad oedd y rhwymedigaethau'n atal y trwyddedai rhag darparu mwy o raglenni rhanbarthol nad ydynt yn rhaglenni newyddion os oedd o'r farn bod hynny'n angenrheidiol ac felly bod y rhwymedigaethau presennol yn darparu dewis wrth gefn priodol.

Ar hyn o bryd rydym wrthi'n adnewyddu trwydded Sianel 3 ar gyfer cyfnod nesaf y drwydded (1 Ionawr 2025 – 31 Rhagfyr 2034). Nid ydym yn cynnig diwygio'r ardaloedd trwydded presennol, felly bydd trwydded Cymru yn cael ei chadw gyda'r set gyfredol o rwymedigaethau. Fel rhan o'r broses o adnewyddu'r drwydded, fe wnaethom [adolygu rhwymedigaethau'r drwydded bresennol](#) a chanfod mai rhwymedigaethau trwydded presennol Sianel 3 yw'r cyfraniadau sylfaenol i ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus rydym yn eu disgwyl ar gyfer cynulleidfaoedd, a bod gan Sianel 3 enw da am gyflawni'r rhwymedigaethau hyn.²

Newyddion rhwydwaith a materion cyfoes

² https://www.ofcom.org.uk/data/assets/pdf_file/0011/240203/s.229-report-channel-3-and-5-licensing.pdf

Mae'r cwtâu ar gyfer rhaglenni newyddion a materion cyfoes rhwydwaith yr un fath ar draws y rhan fwyaf o drwyddedau Sianel 3. Fodd bynnag, mae gan drwydded y Gororau (sy'n cynnwys is-ranbarthau Lloegr a'r Alban) gwtâu materion cyfoes uwch i sicrhau bod rhaglenni'n diwallu anghenion cynulleidfaoedd o'r ddau isranbarth, a bod y drwydded brechwast ledled y Deyrnas Unedig yn gweithredu ar sail wahanol, yn ystod cyfnod cyfyngedig yn y bore.

Trwydded Sianel 3	Cwota newyddion rhwydwaith	Cwota materion cyfoes rhwydwaith
14 o drwyddedau rhanbarthol a chenedlaethol (gan gynnwys Cymru a Gogledd Iwerddon, sy'n cael eu darparu gan ITV, a Chanolbarth a Gogledd yr Alban, sy'n cael eu darparu gan STV)	365 awr y flwyddyn	43 awr (35 awr yn ystod yr oriau brig) y flwyddyn
Y Ffin	365 awr (125 awr yn ystod yr oriau brig) y flwyddyn	78 awr (35 awr yn ystod yr oriau brig) y flwyddyn
Trwydded brechwast	1 awr y dydd	1 awr yr wythnos

Newyddion rhanbarthol a rhaglenni heb fod yn newyddion

Mae'r trwyddedau darlledu yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon yn ddarostyngedig i'r un cwota wythnosol ar gyfer rhaglenni newyddion rhanbarthol (4 awr). Mae'r cwota yn uwch na'r un rhwymedigaeth ym mhob un o drwyddedau rhanbarthol Lloegr (hyd at 3 awr a 5 munud).

Mae trwyddedau Cymru a'r Alban yn ddarostyngedig i'r un cwota wythnosol ar gyfer rhaglenni rhanbarthol nad ydynt yn rhaglenni newyddion (1.5 awr). Mae hyn yn llai na'r un cwota yng Ngogledd Iwerddon (2 awr) a mwy na'r un cwota ym mhob un o drwyddedau rhanbarthol Lloegr (lle mae'r cwota'n amrywio o 3 i 15 munud).

Trwydded Cymru sydd â'r cwota wythnosol uchaf ar gyfer rhaglenni materion cyfoes rhanbarthol (47 munud). Mae hyn yn cymharu â chwota o 33 munud yn nhrwyddedau Gogledd Iwerddon a'r Alban. Nid oes cwota o'r fath ym mhob un o'r trwyddedau rhanbarthol yn Lloegr.

Trwydded Sianel 3	Newyddion rhanbarthol	Rhanbarthol heb fod yn newyddion	Materion cyfoes rhanbarthol

Cymru	4 awr	1 awr 30 munud	47 munud
11 o drwyddedau rhanbarthol Lloegr	Yn amrywio o 42 munud i 3 awr a 5 munud	Yn amrywio o 3 i 15 munud	Dim
STV (Canolbarth a Gogledd)	4 awr	1 awr 30 munud	33 munud
Gogledd Iwerddon	4 awr	2 awr	33 munud

Y llynedd, fe wnaethom asesu cynaliadwyedd masnachol rhwymedigaethau trwydded Sianel 3 ar gyfer pob trwyddedai Sianel 3 yn ein hadroddiad i'r Ysgrifennydd Gwladol (mae'r adroddiad yn rhan statudol o'r broses adnewyddu a chyfeirir ato fel arall fel 'adroddiad adran 229'). Canfu ein hasesiad y gallai rhwymedigaethau'r drwydded bresennol fod yn fasnachol gynaliadwy yn ystod cyfnod nesaf y drwydded yn ei chyfanrwydd ond y gallent gynrychioli cost net flynyddol fach tuag at ddiwedd y cyfnod. Fe wnaethom hefyd nodi y gallai cynaliadwyedd rhwymedigaethau darlledu gwasanaeth cyhoeddus Sianel 3 ddod o dan bwysau cynyddol mewn rhai sefyllfaoedd, yn enwedig os oedd y gwerth sy'n gysylltiedig â buddion trwydded yn is neu'n gostwng yn gyflymach na'r disgwyl. Rydym yn asesu darpariaeth ITV o ran y cwotâu rhaglenni yn ein Hadroddiad Blynyddol ar Gydymffurfiaeth Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus.³ Rydym wedi bod yn fodlon â darpariaeth ITV o ran y cwotâu rhaglenni yn nhrwydded Cymru, ac yn gyffredinol mae'n tueddu i gyflawni yn eu herbyn (ac mewn rhai achosion yn cyflawni'r gofynion sylfaenol uchod). Roedd rhai diffygion o ran cyflawni'r cwotâu rhaglenni rhanbarthol yn 2020, oherwydd tarfu eithriadol ar y diwydiant darlledu mewn perthynas â'r pandemig.

Mae "gwariant cymwys" yn cyfeirio at y gwariant sy'n cael ei ystyried wrth gyfrifo cydymffurfiaeth darlledwyr â chwotâu cynrychiadau rhanbarthol. Yn unol â [chanllawiau cynhyrchu rhanbarthol](#) Ofcom, mae hyn yn ymwneud â gwariant cynhyrchu ar gyfer rhaglenni sy'n cael eu dangos am y tro cyntaf yn y Deyrnas Unedig, ac eithrio rhaglenni newyddion, cynnwys sy'n hunan-hyrwyddo, a rhaglenni sy'n cael eu prynu. Mae gwariant cymwys ar gyfer Cymru yn is-set o gyfanswm y gwariant cymwys hwn, sy'n cynnwys gwariant o'r rhaglenni hynny sy'n cyfrif fel cynrychiadau sy'n cael eu gwneud yng Nghymru. Gall rhaglenni gyfrif fel rhan o hyn drwy fodloni dau o'r tri maen prawf fel y nodir yn y canllawiau (h.y. canolfan sylweddol, gwariant ar gynrychiadau, a thalent oddi ar y sgrin).

Roedd y gostyngiad yng nghyfran yr oriau cymwys a'r gwariant a ddyrannwyd i Gymru gan ITV yn ganlyniad i raddau helaeth i *I'm a Celebrity ... Get Me Out of Here*

³ Gweler y tab "[Adroddiadau Blynyddol](#)".

yn dychwelyd i ffilmio yn Awstralia yn 2022, yn dilyn ei adleoli dros dro i Gastell Gwrych ger Abergele yn 2020 a 2021, a'i gymhwysodd fel cynhyrchiad rhanbarthol yn y blynyddoedd hynny. Fe wnaeth ITV hefyd ddarlledu dwy gyfres ddrama yn 2021 a gyfrannodd at ei gyfran o oriau a gwariant cymwys ar gyfer Cymru – *Hollington Drive* a *The Pembrokeshire Murders*. Yn 2022, roedd dau deitl a oedd yn gymwys fel cynyrchiadau a wnaed yng Nghymru – cyfres ddogfen *Wonders of the Border*, a *The Pier* yn y categori adloniant ffeithiol.

Yn wahanol i'r BBC a Channel 4, nid oes gan drwydded Sianel 3 gwotâu sy'n benodol i wlad na chwota cynhyrchu y tu allan i Loegr. O'r herwydd, o dan amodau presennol y drwydded, gall ITV ddewis bodloni ei gwota cynyrchiadau rhanbarthol rhwydwaith mewn unrhyw wlad neu ranbarth y tu allan i'r M25.

Capasiti Ofcom yng Nghymru

Mae nifer y cydweithwyr yn swyddfa Ofcom yng Nghaerdydd wedi cynyddu yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Yn ychwanegol at dîm craidd Ofcom Cymru, mae amrywiaeth ehangach o rolau yng Nghaerdydd erbyn hyn, gan gynnwys cydweithwyr o dimau ar draws Ofcom – Rhwydwaith a Chyfathrebu, Ymchwil i'r Farchnad, Strategaeth a Diogelwch Ar-lein. Mae ein hymrwymiad i gynyddu nifer ac amrywiaeth y rolau yn amlwg wrth i ddau o raddedigion gyrfaoedd cynnar newydd gael eu penodi'n ddiweddar, gan ddod â'r cyfanswm i 19. Mae gennym ddigon o gapasiti yn ein swyddfa i gynyddu maint ein gweithlu yng Nghymru, ac rydym yn bwriadu cyflawni hyn yn raddol drwy gymysgedd o recriwtio sy'n niwtral o ran lleoliad, recriwtio wedi ei dargedu, a chymorth ar gyfer adleoli.

Diolch i chi unwaith eto a rhowch wybod i mi os oes gennych chi ragor o gwestiynau.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Joni' above a larger, more complex signature that likely reads 'Michael Grade'.

MICHAEL GRADE
(Yr Arglwydd Grade o Yarmouth)

